

**LIJST VAN DE PRENTKAARTEN
VAN MESEN**

II

**GEZICHTEN VAN
TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG
(1914-1918)**

Johan BEUN
Ieper 2005

S.-D., BRUSSEL: MESEN IN PUIN (Engelstalige versie)

Voorzijde: - Zwart-wit foto zonder rand
 - Opschrift in zwarte letters, tweetalig frans-engels.
 - In boekje om uit te scheuren.

Keerzijde: - Op de deellijn: "Edit. S.-D. 129 r. Rogier, Brux."

Jaar van uitgave: De foto's met sneeuw zijn vermoedelijk genomen tijdens de winter van 1915-1916. Het sneeuwde in die winter in de week van 6-11 maart 1916 (L. DEVLIEGHER, *Oorlogsdagboeken ...*, p.181). De foto's zonder sneeuw zijn overgedrukt van de foto's van Curt Lustig (zie aldaar) waarvan de soldaten uitgeveegd zijn. De uitgave dateert waarschijnlijk van kort na de oorlog. Oudste afstempeling: Meesen –Messines 5 - I - 1921.

Opschrift	Gezicht
MESSINES. Portait de l'Eglise Portal of the Church	KKE 41
MESSINES. Vue Générale - Birdseye View	MAR 41
MESSINES. Le Monument Delen Grand'Place The Delen's Monument Great Market	MAR 42
MESSINES. La Grand'Place The Great Market	MAR 45
MESSINES. L'Institution Royale et l'Eglise The King's Institut and the Church	GAL 41
MESSINES. La Grand'Place The Great Market	MAR 40
MESSINES. Rue Basse et l'Institution Royale Basse's Street and King's Institut	DLS 40
MESSINES. L'Eglise - The Church	KKE 40
MESSINES. Rue des Remouleurs The Remouleurs's Street	SLS 40
MESSINES. Rue d'Ypres The Ypres's Street	IES 40

CURT LUSTIG

Voorzijde: - Bruin getinte zwart-wit foto.
- Onderaan links in kleine witte letters: “Phot. Curt Lustig”

Keerzijde: - Geen tekst, enkel een verdeling in adreszijde en briefwisselingszijde in het lichtblauw. Op de plaats van de postzegel is een driehoekje getekend met een stralende zon erin en eventueel de letters NBC.
- Op sommige kaarten staat in het midden: “Feldpostkarte” en schuin over de adreszijde:
Darf nicht offen versandt werden!
Von englischer oder französischer Artillerie zerschossen.
- Op sommige kaarten staat onderaan links een nummer .

Jaar van uitgave: Vermoedelijk tijdens de Duitse bezetting in 1916. Oudste verzending: 25 mei 1916. Op een foto van de Daalstraat staat geschreven “Messines – tweede Linie Ruhstellung - Nov. 1914”.

Opschrift	Gezicht
(Puinen van de kerk vanaf de Korte Mooiestraat)	KKE 44
(Puinen O.-L.-Vrouwkapel gezien vanaf het zuiden)	GKA 40
(Puinen van het Instituut en de Daalstraat gezien vanaf de Gentstraat)	DLS 43
(Puinen van de noordzijde van de markt met Mt Deleu en kapotte lantaarn)	MAR 45
(113. Puinen van de zuidkant-west van de markt)	MAR 41
(114. Puinen van het Mt Deleu zonder kapotte lantaarn)	MAR 42
(Puinen van de Slijpstraat gezien vanaf de marktput)	SLS 41
(Puinen van het Gesticht – Cour d’honneur)	GKR 40
(Puinen van het Gesticht gezien vanaf de Cour d’entrée)	GAL 48
(Puinen van het Gesticht gezien vanaf de infirmerie op de Cour d’entrée)	GAL 49
(Puinen van de kerk en het oostelijk gebouw van het Gesticht)	GSK 43
(Puinen van de kerk gezien vanaf het zuiden)	KKE 41
(Kantine Rgt210 in kasteeltje Victor)	MAR 54

S.-D., BRUSSEL:
EINST UND JETZT REEKS A: = 1916 =
(Oud reeks nr. A)

Boekje met twaalf postkaarten om uit te scheuren, uitgegeven tijdens de Duitse bezetting in 1916. Bevat 6 gezichten van voor de oorlog en dezelfde 6 gezichten genomen tijdens de oorlog, in de winter van 1915-1916.

Kaft: - Groene kaft
- op de voorzijde: "Einst und jetzt = 1916 ="
- op de keerzijde: "Der Ertrag ist bestimmt für wohltätige Zwecke im Interesse des Res -Inf -Regts. II

Voorzijde: - Zwart-wit foto zonder rand
- Tekst in zwarte letters, tweetalig frans-duits. In sommige uitgaven staat op de foto's genomen tijdens de oorlog, geen tekst

Keerzijde: - "Ed S.-D. 129 r. Rogier Brux."

Opschrift	Gezicht
Messines - L'Institution Royale et l'Eglise Königl. Institut und Kirche	GAL 02
Messines - L'Institution Royale et l'Eglise Königl. Institut und Kirche	GAL 40
Messines - Grand'Place Marktplatz	MAR 14
Messines - Grand'Place Marktplatz	MAR 40
Messines - Rue Basse et Institution Royale Untere Straße und Königl. Institut	DLS 02
Messines - Rue Basse et Institution Royale Untere Straße und Königl. Institut	DLS 40
Messines - L'Eglise Kirche	KKE 04
Messines - L'Eglise Kirche	KKE 40
Messines - Rue des Remouleurs Scheerenschleiferstrasse	SLS 04
Messines - Rue des Remouleurs Scheerenschleiferstrasse	SLS 40
Messines - Rue d'Ypres Ypernstraße	IES 01
Messines - Rue d'Ypres Ypernstraße	IES 40bis

“EINST UND JETZT” REEKS B: MESSINES NAHE VON YPERN

(Oud reeks nr. B)

Boekje met 20 prentkaarten om uit te scheuren, uitgegeven tijdens de Duitse bezetting. Bevat 10 gezichten van voor de oorlog en dezelfde 10 gezichten van tijdens de oorlog, vermoedelijk begin 1916 (iets later dan die met sneeuw). De fotos van voor de oorlog zijn dezelfde als van S.-D., maar sterk geretoucheerd.

- Kaft:**
- Rode kaft
  - Op de voorzijde: Sensationelle Kriegserinnerung ! Preis 1,20 Mark
Die furchtbaren Verwüstungen des Weltkrieges !
Messines nahe von Ypern – “Einst und Jetzt”
Eine Stadt in der Kampflinie auf der belgisch – französischer Grenze
10 Gegenüberstellungen = 20 Postkarten nach photographischen
Original-Aufnahmen.
  - Onderaan: Nachdruck verboten

- Voorzijde:**
- Zwart-wit foto zonder rand.
  - Tekst in zwarte letters: Franstalige tekst op de gezichten van voor de oorlog en
duitsstalige tekst op de gezichten van binst de oorlog.
  - 3 lange puntlijnen, 1 korte dikke lijn en 1 korte puntlijn

- Keerzijde:**
- Middenlijn
  - Rechts 5 lijnen voor het adres en hokje in puntlijn voor de postzegel

Opschrift	Gezicht
Messines L'Eglise	KKE 04
Messines Kirche	KKE 45
Messines L'Institution Royale et l'Eglise	GAL 02
Messines Königl. Institut und Kirche	GAL 40
Messines Grand'Place	MAR 14
Messines Großer Platz	MAR 49
Messines La Grand'Place et Monument Deleu	MAR 11
Messines Großer Platz und Deleu-Denkmal	MAR 50
Messines Monument Deleu	MAR 16
Messines Deleu-Denkmal	MAR 42
Messines Rue d'Ypres	IES 01
Messines Ypernstraße	IES 43
Messines Rue Basse et l'Institution Royale (Extérieur)	DLS 02
Messines Niederstraße und Königl. Institut	DLS 43
Messines Rue Courte et Belle	KMS 01
Messines Straße « Kurz und Schön »	KMS 40
Messines Rue de l'Eglise	KKS 01
Messines Kirchestraße	KKS 41
Messines Rue des Remouleurs	SLS 04
Messines Scheerenschleiferstraße	SLS 41

PHOTO LEYER.

Voorzijde: - Zwart-wit foto zonder rand
- Opschrift, voorafgegaan door volgnummer

Keerzijde: -CARTE POSTALE
- Boven het linkervak: CORRESPONDANCE
- Boven het rechtervak: ADRESSE
- In de linkerrand: PHOTO LEYER.
- Onderaan R.C.B.

Jaar van uitgave: Vermoedelijk 1919. De foto is ouder dan deze van de serie Flandria (barak op de Ieperhoek is nog niet gebouwd). Oudste afstempeling: YPER – YPRES 22 XII 1919

Opschrift

15. MEESEN Weezengesticht
16. MEESEN Plaats

Gezicht

GAL 46
IES 42

NELS: MESEN IN PUIN

Reeks van 6 gezichten van Mesen in puin in 1919, meerdere malen uitgegeven

NELS: MESEN IN PUIN**UITGAVE I: Ruines de Messines 1914-18; Frans-Engels (zwart)**

Voorzijde: - Zwart-wit foto zonder rand
 - Monogram van Nels
 - Opschrift: "Ruines de Messines 1914-18
 The ruins at Messines
 gevolgd door het opschrift in het Frans en het Engels.

Keerzijde: - Monogram van Nels
 - "Carte Postale"
 - Boven het linkervak: "Correspondance "
 - Boven het rechtervak: "Adresse"
 - In de linkerrand de naam van de uitgever:
 ofwel "Ern. Thill, Bruxelles."
 ofwel "Hôtel Skindles, Poperinghe."

Jaar van uitgave: Oudste afstempeling: Ypres 6-IX-19

Opschrift			Gezicht
Ruines de Messines The ruins at Messines	1914-18	Une rue du village. A street of the village.	GTS 40
Ruines de Messines The ruins at Messines	1914-18	Ruines de l'Eglise The ruins of the Church.	KKE 42
Ruines de Messines The ruins at Messines	1914-18	Ruines du village Ruines of the village	MAR 43
Ruines de Messines The ruins at Messines	1914-18	Panorama des ruines de l'Hospice et de l'Institution Royale. General view of the Hospital and Royal Institution ruins.	GAL 42
Ruines de Messines The ruins at Messines	1914-18	Ruines de la tour du château Ruines of the castle's tower	ARS 40

NELS: MESEN IN PUIN**Uitgave II: Messines 1914-1918; Frans-Engels (bruin)**

Voorzijde: - Bruine foto op geelachtige achtergrond met net afgelijnde boord rondom.
 - Monogram van Nels
 - Opschrift: "Messines 1914-1918" , gevolgd door het opschrift in het frans en het engels.

Keerzijde: - Monogram van Nels
 - In de linkerrand: "Ern. Thill, Bruxelles."

Jaar van uitgave: Geen afgestempelde exemplaren voorhanden.

Opschrift

Messines 1914-1918 Village et vue principale.
 Village and Ridge.

Gezicht

DLS 41

NELS: MESEN IN PUIN**Uitgave III: Messines; Frans-Engels**

Voorzijde: - Zwart-wit foto zonder rand
 - Monogram van Nels
 - Opschrift: "Messines" gevolgd door het opschrift in het frans en het engels.

Keerzijde: - Links onder: Opschrift in het nederlands
 - Links boven: Monogram van Nels
 - "Carte Postale. - Postkaart"
 - Boven het linkervak: Correspondance - Briefwisseling
 - Boven het rechtervak: Adresse - Adres
 - In de linkerrand: Uitg. Sansen-Vanneste, Poperinghe

Jaar van uitgave: Oudste afstempeling: 22 april 1920

Opschrift

Une rue du village.
 Messines A street of the village.
 (Op de kz) Meesen (of Messines). - Een straat in het dorp.

Gezicht

GTS 40

Ruines de l'Eglise.
 Messines Ruins of the Church.
 (Op de kz) Meesen. - Plaats waar de Kerk stond.

KKE 42

Ruines du village. A gauche, les ruines de l'Institution Royale
 Messines Ruins of the village. To the left, the ruins of the Royal Institution.
 (Op de kz) Meesen. - Puinen van het dorp. Links, de puinen van het Koninklijk Gesticht.

DLS 41

Ruines de la tour du château
 Messines Ruins of the castle's tower
 (Op de kz) Meesen. - Puinen van het kasteel

ARS 40

NELS: MESEN IN PUIN**Uitgave IV: Messines; Nederlands -Frans**

Voorzijde: - Zwart-wit foto zonder rand
 - Monogram van Nels
 - Opschrift: "Messines", gevolgd door het opschrift in het nederlands en het frans.

Keerzijde: - Monogram van Nels
 - "Carte Postale. - Postkaart"
 - Boven het linkervak: "Correspondance - Briefwisseling"
 - Boven het rechtervak: "Adresse - Adres"
 - In de linkerrand: "Uitgave Sansen-Vanneste, Poperinghe"

Jaar van uitgave: geen afgestempelde exemplaren voorhanden.

Opschrift	Gezicht
Messines Een straat in het dorp Une rue de village.	GTS 40
Messines Plaats waar de Kerk stond. Ruines de l'Eglise.	KKE 42
Messines Puinen van het kasteel Ruines de la tour du château.	ARS 40
Mesines Puinen van het dorp. Links, de puinen van het Koninklijk Gesticht. Ruines du village. A gauche, les ruines de l'Institution Royale	DLS 41

NELS: MESEN IN PUIN**Uitgave V: Klein formaat.**

Voorzijde: - Kaart van ongeveer 9 x 7 cm.
 - Zwart-wit foto met witte net afgelijnde rand.

Keerzijde: - Monogram van Nels
 - Opschrift in nederlands en duits

Jaar van uitgave: Onbekend

Opschrift	Gezicht
Messines 1914-1918 Dorp met voornaamste zicht. Dorf mit Hauptstrasse.	DLS 41

CHATEAU DES TROIS-TOURS, YPRES

Voorzijde: - Zwart-wit foto zonder rand
- Opschrift in witte handgeschreven letters

Keerzijde: - POST CARD
- Boven linkervak: Communication
- Boven rechtervak: Address
- In de linkerrand: (nr.), Ypres
- In het postzegelvakje: Printed in Belgium

Jaar van uitgave: Kort na de Eerste Wereldoorlog

Opschrift

(16). From Ploegsteert tot Messines. 1918.
(17). Hyde Park Corner in Ploegsteert Wood
(18)
(19)
(20)
(21). Messines Church, 1919.

Gezicht

LAN 40
LAN 42

GAL 44

Opmerking: De volledige reeks van Château des Trois-Tours beslaat meer als 41 kaarten met gezichten van ruines uit Noord-Frankrijk en België. De nrs. 4 en 5 zijn de Cathédrale de Reims, nr. 22: Menin Road – Kruseik Cross, nr. 39: Kemmel Chateau 1918 en nr. 41: Cagnicourt Chateau Keep.

FLANDRIA, HAZEBROUCK

Voorzijde: - Bruine foto zonder rand
 - Opschrift in rode letters.
 - "Edition Flandria - A. Biebuyck, Hazebrouck “

Keerzijde: - Groene achtergrond
 - CARTE POSTALE
 - Boven het linkervak: CORRESPONDANCE
 - Boven het rechtervak: ADRESSE
 - Enkele prentkaarten zijn aan de correspondentiezijde voorzien van reclame van winkels in Hazebrouck.

Datum van uitgave: Waarschijnlijk kort na 23 juni 1919 (zie foto met houtstapel). Oudste afstempeling: Yper - Ypres: 8 - IX – 1919.

Opschrift	Gezicht
MESSINES. - Les ruines de l'Eglise Ruins of the Church	KKE 43
MESSINES (Côté Sud). - Ruines de l'Institution Royale et restes d'un Abri Boche South Side - Ruins of the “Royal School” and what remains of a German dug out	GAL 43
MESSINES. - Grande Place - Les restes d'un Abri Boche The Square - What remains of a German dug out	MAR 44
MESSINES. - Ruines de la Rue d'Armentières Ruins of Armentières Street	STA 41
MESSINES. - Bûcher élevé par les Soldats Anglais sur les ruines de la Ville et qui fut brûlé le jour de la Signature des Préliminaires de Paix, le 23 Juin 1919 Wood-pile erected by the British Soldiers on the ruins of the Town and which was set in fire on the day peace was accepted, by the Germans, 23 June 1919	STA 40

M. DENYS -VAN LEDE, MEESEN

Heruitgave van twee prentkaarten van tijdens de oorlog (S.D.: Portait de l'Eglise en Nels: Une rue du village) samen met zes prentkaarten van voor de oorlog (zie deel I: Voor de Eerste Wereldoorlog).

Voorzijde: - Zwart-wit foto met smalle witte rand
- Rand van de prentkaart is ruw afgescheurd
- Opschrift in kleine zwarte letters

Keerzijde: - In het midden tussen de adres- en de briefzijde:
Uitg.: M.Denys - Van Lede, Meessen
Cartes-vues A. De Muynck, Dour

Opschrift	Gezicht
Meessen Ingang der Kerk 1916	
Messines Entrée de l'Eglise 1916	KKE 41
Meessen Gentstraat na de slag	
Messines Rue de Gand après la bataille	GTS 40

MUSEUM, MESEN

Uitgave van twee foto's uit de Eerste Wereldoorlog en één foto van de crypte (zie deel III: Na de Eerste Wereldoorlog).

Voorzijde: - Zwart-wit foto, blinkend, zonder rand

Keerzijde: - Onderaan links, opschrift in zwarte letters.

Jaar van uitgifte: Kort na 1972

Opschrift	Gezicht
Mesen/Messines 1916 (op voorzijde : Messines weisses Haus)	MAR 46
Mesen/Messines La Hutte 7 June 1917	LAN 42

FELDPOSTKARTE - FRANZ LUGER**Voorzijde:** - Potloodtekening in lichtbruine kleur of pentekening in zwarte inkt

(130/135 x 50/54 mm) op witte achtergrond

- Links, rechts en boven: witte boord
- Onderaan brede witte boord.
- In rechterbovenhoek: "Fr. Luger 15" of "gez. Franz Luger".
- Opschrift in bruine drukletters of in normschrift
- Links boven: Eventueel aanvullend opschrift in geschreven letters.

Keerzijde: - Bovenaan rechts: Feldpostkarte in bruine letters.

- Eventueel in linkerrand in heel kleine letters: "Xaver Rief, Regensburg"

Jaar van uitgave: De recentste tekening is gedateerd 8-3-1915. Oudste afstempeling: Feld Postexped. 7.8.15**Opschrift****Gezicht**

Messines - Rue Basse

(Links boven: Kloster West)

DLS 42

Messines - Rue des Remouleurs. nach den Eroberung, 3. Nov. 14. Ziegeleistraße genannt.

SLS 42

Messines - Rue des Chaudrons (best verschonte Straße) nach den Einnahme. Mittelstr. gen.

(Naast de naam van de tekenaar: 1-3-15).

KTS 40

Belgisches Kloster Messines nach mehrmonatlicher Beschießung – 28 februar 1915

(Links boven: Süd -West)

GBL 42

Belgisches Kloster Messines nach mehrmonatlicher Beschießung – 28 februar 1915

(Links boven: Süd-Ost)

GAL 50

Belgisches Kloster Messines nach mehrmonatlicher Beschießung – 28 februar 1915

(Links boven: Nordern)

KKE 48

Belgisches.Kloster.Messines. 8.III.15.

(Links boven : Osten)

GOZ40

Granatenheim im Innern Jnft. Fernsp. Unterstand (Klosterkeller-Messines)

GKE 40

Villa: Granaten-Winkl (Kloster Messines)

(meerdere gebouwen met ramen)

GBL 45

Villa: Granaten-Winkl (Kloster Messines)

(een enkele deur)

GBL 46

Zeppeline.Nachtfahrt.nach.England.über.M... .in.Flandern. 28.II.15.

STA 42

FELDPOSTKARTE - A. WÜRTZ

Voorzijde: - Pentekening zwart op wit getekend A.Würtz, met rondom rond kader met bladmotieven en tekst.

- KÄMPFE bei YPERN. (:BELGIEN:) **of**
YPERN – KÄMPFE /1914 WELT-KRIEG 1915
- Opschrift.
- Witte boord rondom kader.

Keerzijde: - Rechts van de deellijn: Bovenaan: Absender en eronder: Feldpostkarte.

- Op deellijn: Zum Gebrauch von Militärpersonen genehmigt. General
Kdo. bayr. II. A.K. **of** niets.

Jaar van uitgave: Kaart Klosterhof gedagtekend “Ostern 1915”. Oudste afstempeling: Feld-Postexped. 30.5.15; Kaart Kirche 10.3.15

Opschrift

MESSINES - KLOSTERHOF

MESSINES – KIRCHE

MESSINES (:BELGIEN:) – LANGE KLOSTERSTRASSE

HOF der KLOSTERKIRCHE zu MESSINES in BELGIEN

Gezicht

GBL 41

GSJ 40

IES 45

GSJ 41

FELDPOSTKARTE DEUTSCHER MILITÄR-KUNSTVERLAG

Voorzijde: - Zwart-wit foto zonder boord
 - Tekst in witte letters (normschrift)
 - Links onder in zwarte letters op foto: P. Gollan Phot. 1916 GBL 44.

Keerzijde: - Bovenaan rechts: Feldpostkarte
 - Middellijn: Deutscher Militär-Kunstverlag, G.m.b.H., Protektorat Invalidendank, Saarbrücken 1
 - In de linker onderhoek: Nr.

Jaar van uitgave: Vermoedelijk 1916

Opschrift
 Nr. 0002. Kloster-Ruine Messines

Gezicht
 GBL 44

FELDPOSTKARTE LEHMANN'S

Voorzijde: - Bruine foto
 - Rechts boven: nr.
 - Links onder: MESSINES

Keerzijde: - Bovenaan links in bruine gotische letters: Herausgegeben von der Münchener Ostpreußenhilfe - Der Krieg 1914/1915 in Postkarten - Abteilung: Belgien
 - Embleem: Ovaal met in de rand: Und neues leben bluecht aus den ruinen.
 In het beeld ruines met boom. Daaronder: "1915 Ostpreußen hilfe"
 - Onderaan links: J. F. Lehmann's, München, Paul Heysesstr. 26
 - Bovenaan rechts: feld-Postkarte

Jaar van uitgave: 1915

Opschrift
 310. MESSINES

Gezicht
 KKE 46

FELDPOSTKARTE (LEHMANN'S?)

Voorzijde: - Bruine foto
 - Tekst onder foto in bruine letters

Keerzijde: -
 -

Jaar van uitgave: Oudste afstempeling: 4 maart 1917

Opschrift
 Die Kirche von Messines

Gezicht
 KKE 46

FELDPOSTKARTE P. DENYS, COMINES - REEKS A**Voorzijde:** - Pentekening

- Onderaan “P. Denys Comines” in schrijffletter.
- Bovenaan rechts, opschrift in geschreven tekst

Keerzijde: - “Feldpostkarte” in sierschrift**Jaar van uitgave:** Oudste afstempeling: 12 aug. 1915**Opschrift**

Messines – Klosterhof (getekend: “Eichhorn” en initialen MB.)
Messines - 1915 (getekend Weis)

Gezicht

GBL 40
KKE 49

**FELDPOSTKARTE P. DENYS, COMINES - REEKS B
TEKENINGEN UIT DE HOOGTE****Voorzijde:** - Pentekening in zwart-wit, gezien vanuit de hoogte

- Bovenaan MESSINES |; BELGIEN:|
- Onderaan in kader: 1914 WELT-KRIEG 1915
- Beeld in rechthoek of in ovaal
- getekend P. Denys

Keerzijde: -**Jaar van uitgave:** 1915**Opschrift**

(Markt met monument Deleu)
(Kerk- Kerkstraat – Beerhoek)

Gezicht

MAR 47
KKS 40

FELDPOSTKARTE MARTIN GROOT, HAMBURG

Voorzijde: - Zwart-wit foto zonder rand
- Boven in de hoek: “Weltkrieg 1914-16” of niets

Keerzijde: - Feldpostkarte
- In de linkerrand: “Nr. ... Verlag Martin Groot, Hamburg, 38, Bogenstr, 7”. Soms zonder nr. met adres alleen.

Jaar van uitgave: Oudste afstempeling 4-12-1916

Opschrift

Nr. 408 (gezicht op soldatenkerkhof naast de kerk)
zonder nr. (gezicht op de puinen van de Z-O kant van de Markt)
zonder nr. (gezicht op de puinen van de westkant van de Markt)

Gezicht

GSK 42
MAR 52
MAR 53

FRONTFOTO'S 1608 Ngl

Voorzijde: - Bruine foto zonder rand op blinkend papier

Keerzijde: - Onderaan in het midden onder de deellijn: 1608 Ngl
- In het rechtervak, lijnen voor het adres en vakje voor het postzegel.

Jaar van uitgave: Tijdens de duitse bezetting, in dezelfde periode als foto's van Curt Lustig 1915-1916.

Opschrift

(Foto van de markt)

Gezicht

MAR 48

FELDPOSTKARTE REEKS A**Voorzijde:** - Bruine pentekening met rondom witte rand.

- Links en rechts sierboord met halve zon en gestileerde bloemen.
- Opschrift in drukletters

Keerzijde: - CARTE POSTALE in sierletters

- Links: CORRESPONDANCE
- Rechts: ADRESSE

of

- “Feldpostkarte” in sierletters, dubbele deellijn en vier lijnen voor adres.

Jaar van uitgifte: 1915. Oudste afstempeling: Feld-Postexped. K.B. III Infant-Division 16/6**Opschrift**

MESSINES Das Kloster
im Kriege 1914-15
MESSINES Panorama
im Kriege 1914-15

Gezicht

GBL 43
KKS 42

FELDPOSTKARTE REEKS B**GETEKENDE GEZICHTEN VAN VOOR DE OORLOG**

Tekeningen van prentkaarten van voor de oorlog uit de reeks Denys-Demarey (nrs. 3 en 16) met weglating van de mensen.

Voorzijde: - Zwarte pentekening met witte boord.

- Tekst in zwart normschrift

Keerzijde: - CARTE POSTALE (62x4,5)

- Links: CORRESPONDANCE (26x3)
- Rechts: ADRESSE (13x3)

Jaar van uitgave: Oudste afstempeling 11.2.15. Feld-postexped.**Opschrift**

MESSINES. RUE D'YPRES
MESSINES. GRAND'PLACE

Gezicht

IES 41 (= tek. IES 04)
MAR 51 (= tek. MAR 05)

FELDPOSTKARTE REEKS C**FRONTFOTO'S****Voorzijde:** - Zwart-wit foto zonder boord

- Opschrift in wit schuin normschrift

Keerzijde:**Jaar van uitgave:** April 1918**Opschrift**

Blick auf Messines – April 1918
Trümmerstätte der Kirche von Messines – April 1918

Gezicht

GAL 47
KKE 47

**FELDPOSTKARTE REEKS D
FRONTFOTO'S**

Voorzijde: - Zwart-wit foto zonder rand
- Zonder opschrift

Keerzijde: - CARTE POSTALE (65x5,5)
- Zonder opschrift

Jaar van uitgave: 1918

Opschrift
(Puin van het gesticht en de kerk)

Gezicht
GAL 45